

AMERIKA

Reko,

Jedi

A on, ne mogu, majko, ne volim skorup, reko, jedi, jadan ne bio, vidiš li da od tebe niđe ništa nema, samo kosti i čapra, jedi, ništa od tebe ostanuti neće, znaš li ti da da bi se druga đeca bila da dobiju parče ljeba i skorupa, jedi, kad ima, a za tebe vazda ima parče ljeba

Veli, evo, majko, jedan zalogaj oču, a ostalo ne mogu, ne mogu, čini mi se da bi me ugušilo.

Jedi, kukavče nesretni, pogledaj se kako si slabačak, znaš li ti, da su peče ljudske propadale, a ti, tako slabačak i mali, nećeš ostati ni za dogodine, ako ne budeš jeo, tebe nema ko da odbrani, ti nemaš ni oca ni brata, popij tu vareniku, ne bi li te nešto okrijepilo i dodalo ti malo boje u obraze. A što to tako žvaćeš, ko da je otrov, ko da će ti od toga nešto biti, a nema u svo selo skorupa ni za lijek, samo ga ja skidam, da bi ti imo od čega da rasteš, ali si ti, izgleda, odlučio da nećeš porasti, nego si riješio samo mali prdavac da ostaneš, vazda.

Oču, ja, majko, da porastem, stvarno bih da porastem, ali ne mogu skorupa, nešto se od skorupa davim. I počeo da se zacanjuje, vidim da mu grlo vraća zalogaj.

Ne davi se, reko, zalogajem, sine, živio akobogda, pa izvadim parče bedrice, krili smo je ispod babinoga kreveta, ako bi ko došo, da ne misli da imamo mesa, pa mu otkinem jedno parče, reko, evo ti parče mesa, ni toga nema, nego je samo za tebe ja i baba čuvamo, cijelu zimu, svi jedemo urmetinov ljev, i sva đeca u selo jednu urmetinicu, a za tebe ima, i ljeba šeničnoga i suvoga mesa i skorupa, i svega, da je mir, pa bi bilo dosta, a ti nećeš, nećeš da jedeš, a svuda glad, jedi, crnjo moj, da se kakve snage dokopaš.

Makni mi ovo bijelo s pršute, veli on, a namjestio usta, ko da je ispred njega govno. A mene poleće ruka sama

Da ti maknem bijelo s pršute, je li, nećeš da jedeš masno, za tu bedricu sam dvije vjenčane belenzuke dala, a ti je jedeš, s anđelima, evo, dvije, tri godine, ostaće je za još dvije zime, a đeca po selu zijevaru od gladi, idu pa čupaju kopriva i srijemuš i žućenicu, ne bi li se čime omrsili, a tebe bijelo smeta, zavalim ga preko uva, puklo je ko pištolj. Skoči baba, veli, šta je ženo, jesi li ti normalna, obogaljićeš dijete, od ovoga se gluvi. Dodji ti mali, da te baba spasi

On otrča kod babe, veli, spasi me baba, ubiće me majka.

A baba, ko baba, da pokaže kako je jača od mene, veli, pušti ti, blago babi, majku, vidiš li da je muanata, samo tebe ima, ti si nam jedini osto, pa oče da te bije, ko da nema ko drugi, samo te čekaju da se malo uspraviš, pa da te biju. On cvili i dalje, baba, sve mi se čini da mi krv pišti iz uveta, a baba veli, sad će da ti dune baba u uvo, pa će to sve proći, samo moraš jesti, moraš, da bi se mogo odbraniti, sad će ti baba kazati, ima jedan čok, on ide po selu i gleda ima li će kakvo dijete da

neće da sluša i da neće da jede, pa kad ga čuje, on mu se prikrade, pa cap, za vrat, pa ga onda ubači u jedan džak, i onda smo se s tobom pozdravili. Onda te više nema i niko te živi više ne može spasiti.

A dolazi li on u naše selo, je li ga kad ko vidio.

Nije, ga bogomi, nikad niko vidio, nako ona deca koju je odnio, a ona nijesu imala kad da pričaju.

Evo, reko, baba, sad ću da pojedem cijelu mazu, oću, sve ću da pojedem, samo da mi onaj čoeck ne dođe. Vratim se za sto, ona me maza sa skorupom gleda, velika ko pašće, velika, ja došo spram nje nikoliki, zagrizem i žvaćem, pa je opet gledam, a ona se ništa ne smanjuje, ništa, okrenem se da pogledam babu, a baba se smješka, kaže, samo ti sine jedi, pa ti onaj čoeck ništa neće moći. I ja zagrizem, opet, i krenem da žvaćem, sad mi malo lakše nego prvi put, reko, je li tako, baba, ako pojedem još dva zalogaja, da mi onaj ništa neće moći.

Dva po dva, kaže baba, samo ti polako, pa se okrenula majci, kaže, vidiš li ti da se s njim može na fine, a ti znaš samo na grdne. Malo ga zastrašiš, pa vidiš kako jede.

Majka veli, vala smo ga i bile i strašile, pa ga evo opet, ko ništa. Rumeniji su oni što ih biju da ne jedu, od njega.

Ja, reko, ne mogu više ni zalogaja, pa nek me odnese.

E, ne odnio te, dabogda, nijedan, tolikoga, to su rekle zajedno, i uzdanule.

Ona se maza bila malo smanjila, savladio sam je koliko sam mogo, a glava mi je bučala, bučala, od onoga uz uši, toliko, da sam odlučio, ako me još jednom onako zalijepi, idem ja u komite, sigurno.

Baba opet veli, dođi ti sine, da ti baba nešto kaže, a vidim da nešto namiguje majci, dođi da ti priča baba kako je sve bilo. I ja, sav srećan, odem kod babe, jer znam da će da priča ono što majka ne da da se priča, a baba priča, namjerno. Da vidiš ti, kako je bilo, kad je ono Novo tražio ameriku.

Neka ti te priče, baba, pušti to sad, neka ga, nek se malo okopijeri, čuće sve što treba, samo nek do brade doraste. Neka ga, malo, nek malo ne zna, ne mora baš sve, nek živ ostane, pa će naučiti, a baba je već počinjala, žmurila, da joj izađe bolja slika

Ovako je zborio Novo

A ja ne dam da se Brda zovu bilokakodrugачije nego samo Brda. Mi se zovemo Brđani. Naša se zemlja zove Brda. Ja isto žmurim sa babom i sve znam kako je izgledao moj otac Novo, kad je bio živ, i kad je dizo bunu. Nama ne treba niko, a mi trebamo svima. Nama se ne može upravljati. Niti ko može razumjeti šta su Brda, a da se nije u Brdima rodio. Ako neko oće da nad nama vlada, onda bi morao da se nazove Brđaninom. A to zemljice što ima okolo Brda, to bi se onda isto moralo nazvati Brdima.

A to što ovi oće, da kraljuju zemljicom, pa da joj prisajedine i Brda, pa da to sve postane ko jedna zemlja, sa imenom zemljice, a ne Brda, to ne može. *Ne može, ne može!*, viče baba debelim glasom, jer to viče

mnozina. Ne može da se piše prvo zemljica, pa Brda. Ne može neko da bude kralj zemljice i Brda, nego prvo Brda, pa zemljice. A posebno se ne mogu Brda ugurati u zemljicu. Jer to nije moguće. Ne može ući veće u manje. Može samo manje u veće. Ja zato predlažem

Rat

Rat, rat, rat, rat, rat, rat! I ja s babom debelim glasom, jer znam sve napamet.

Mi njih nećemo napadati na njihovome, ali ako dođu oni na naše...

Tu baba zastaje i smješka se, kaže da je Novo vazda nosio bijelu košulju. Nevjerovatno bijelu, kako bih ti to objasnila, ne od ovih bjelina što se mogu vidjeti, ne kao kora od jajeta, ne tako bijelo, više, bijelo, pa na modro. E, tako, toliko se sijala, da je bila plava. To sam ja prala, majka ti to nikad nije znala da dobro opere

A bijaše lijep dan, kako se bijaše lijepo zanio. Došla mu snaga, odjednom mu košulja omalila, puca, a glas ga poslužio, ječi iznad one glavice,

A što mislim da je najsramoćnije, niko nas nije pitao koga mi očemo za kralja. Niti je, ne daj Bože, kome palo na pamet da taj kralj bude Brdjanin. A trebalo bi da tako bude, da ima ikakve pravde.

Tako je, tako je!

I zato, moramo biti spremni, za doček.

Jeste li svi sa mnom, braćo?

S tobom smo, svi smo s tobom, odjeknulo je iz stotinu grla

A onima koji kažu da nema cara ruskoga

Ua, ua, ua,

Onima koji kažu da je ruski car ubijen, i da ga više nema,

Da mu oca jebemo

Njima poručujemo,

Da mi na to nikad pristati nećemo

Ne pristajemo, ne pristajemo i oca mu jebemo

E, kako je to bilo lijepo vidjeti. Jes lijepo kad muško drži govor, pa još kad ga riječi oće, a Nova je tu riječ stvarno služila, da je reko, da skaćemo s grede, svi bi skočili, bili bi se ko će prvi. A samo je rat tražio. Dobio bi, kako je samo bio naređen, što je stio, dali bi mu i više nego rat, rat daju i bez košulja s kojih bije svijetlo. A jes svijetlio, ne bi se moglo reći da nije, i odma su mu dali šta je tražio. Poslali su u Brda žandare, ovi videli da ih nema mnogo, sačekali ih iza jedne krivine, povatali i zavezali, i skinuli gole. Žandari su kukali i molili da ih ubiju, posijeku, ili mušketaju, da ih stave na muke, ako su ljudi, ali se Novo nije dao smekšati... kako je to bilo smiješno, babu podušio smijeh, kako su im se mavenjele gole guzice i strčale im dlake iz guzica, a one rabote im ko kod naše dece kad se rode. E toga je dana bilo komedije, sve su nas doveli da ih gledamo, i nas žene, koje su bile devojkice ili udate, te su gledale samo u kape, udovice i starije su mogle da ih osmotre, cijele, deca su im palila čvrge, svi smo se toga dana nasmijali. Novo branjaše da se udaraju nogom u guzicu, veli, da ne misle da smo nerazumni.

I kape im je ostavio. Rekao je, da im trebaju, da bi ih Kralj imao po čemu prepoznati.

Onda im se gologuzima i zavezanima, sa grbom kraljevske vojske koji je svijetlio na čelima, obratio.

- Mila braćo, govori vam Novo Vukov, glavom i bradom. Mili ste nam, braća ste, nijeste Turci, ali ste došli u nezgodan čas. Vašem kralju smo mi rekli dosta puta, ovo isto što vas molimo da mu i vi prenesete.-

- Kraljevina mu je do Puta,-

tu je izvadio džeferdar, podigao ga do nosa, i pošto je rečenica zvučala nedovršeno, jedan žandar je rekao

- Obuci nas, pa nas onda pobij, nećeš nas valjda gole ubijati, ako za Boga miloga znaš - a Novo je nastavio da nabija barut u pištolj i samo malo pogledao onoga što je ono rekao te se ovaj ućutao, i ponovio

- Kraljevina mu je do Puta, a od Puta je -

I tu je podigao onaj džeferdar uvis i opalio,

- amerika, ja i baba kažemo uglas,

- amerika, sine, amerika, tako je, blago babi, nemoj to nikad zaboraviti, mora da ostane priča, mora se znati kako je nešto bilo, da se ne bi svijet s nama vazda sprdo.

- A što majka ne da da se ta riječ pominje?

- Tvoja majka se boji da se zbog te riječi ne povrate, ponovo, jer su onda došli s vojskom, sve zapalili i sve muške odveli i utukli. Ti si bio mali, pa te to spasilo. Tu je opet namignula majci i pokazala joj prazan tanjir. To je značilo da sam sve pojeo, ali kako i kad, to ništa nijesam znao.

I zato ti treba pričati kako je Novo tražio ameriku, svaki dan i dati ti pušku u ruke, ne bi li ga osvetio, i poginuo prije no što porasteš, to se ubacila majka

Ja mislim da su utukli koga su šćeli, a oni ako oće da utuku, njima ne treba razlog, mogu sad da zabrane da se jabuka zove jabuka, pa ko kaže jabuka, toga odvedu, odgovorila je baba

Bogami se ti, baba, jabučaš koliko god možeš.

Jes, sve je baba kriva. Ti bi da se sve zaboravi.

Ja bih najradija da mi dijete ostane živo. Nek ne zna ništa, samo nek bude živ. Šta će mu znanje, ako ga odvede pod zemlju.

- A kad ćemo mi biti amerika? pitam ja opet babu

- Ako porasteš, i ako budeš imo s kim, ti je potraži, ali budi pametan. Nemoj je tražiti, ko Novo, od našega kralja, ja mislim da je Novo tu pogriješio, ne može se dobiti ništa, ako car ruski ne odobri. Zborila sam ja to, ali ko koga danas sluša... Ti, ako ti nešto bude trebalo, idi pravo kod cara ruskoga, on će ti dati, ako bi mogo iko...I ne vjeruj, nikad, da ga nema

- A šta je to, amerika?

- To ti je sine, da si nad sobom vlastan, i da nad sobom ne priznaješ nikoga do Boga, i cara ruskoga. Ne može svako da ti se zove kralj, samo zato što je njemu tako milo.

- A onome Đorđijevom ocu su dali da ode u Ameriku, i da se vrati i još mu je donio pun džep klikera, Đorđije sad ima i oca i još je najbogatiji.

Baba tu uzdanu

Đorđijev otac nije tražio da mu daju ameriku, on je tražio penziju, a to je lakše dobiti, to daju.

A što nije i Novo tražio penziju, to bi mu bilo bolje, bio bi živ, a ja bih imo s čim da se igram.

- To je zato što je Novo bio junak, a Đorđijev otac nije ništa.

A majka je rekla, da je svaki, koji je živ, svejedno nešto. A naše su odveli, poslije bune, pa im se ni strva ne zna. Što mu ne ispričaš kako je onaj žandar na kraju reko da je stigla depeša, da je car ruski smaknut i sva mu familija, u oktobru mjesecu

A baba je rekla, ne pričam ja više ništa, pojeo je cijelu mazu. I ja sam se opet začudio kad sam vidio prazan tanjir. Majka i baba su se dosta svađale, oko svega, i tada sam ja bio najslobodniji, bilo mi je najlakše da se iskradem da idem da se igram, dok se one zagovaraju. Krenuo sam da nađem decu, i usput sam razmišljo.

Meni nije bilo jasno kako to baba misli da je bolje što ja nemam ni oca ni klikera, nego da imam, ali mi se čini da je to značilo da ja treba da mislim da sam bolji od Đorđija, zato što mi je otac bio junak. Ja sam i mislio da sam bolji od Đorđija, zato što Đorđije nikome nije dao da mu pipne klikere, davo nam je da ih gledamo samo iz njegove ruke. Mislio sam, da ja, nešto, imam klikere, ja ih možda isto ne bih nikome dao, da ih pipne, a možda i bih, samo bih prije toga dobro razmislio. I tako sam pomislio da je najbolje da se, jedan dan, povučem u pećinu i odatle napišem caru ruskome pismo, i da mu sve objasnim. Kako nemam oca, nego ga je ubio kralj, jer je moj otac tražio od njega ameriku, a ovaj mu je nije dao i još ga je ubio. I da je vrijeme da nekome daju tu ameriku, ne mogu da je ne daju nikome. I da mi se objasni kako je Đorđijevom ocu data i penzija i američki klikeri. I da zaprijeti majci da me ne šamara, jer ako ne prestane, da ću u komite, ko što sam samome sebi rekao. Čuo sam da su se деца skupila na gumnu, i da se igraju amerike. Toga smo najviše voljeli da se igramo. Podijelimo se u dva tabora, pa jednima na čelu bude Novo, a drugima Kralj. Sad su bili, čuo sam, kod onoga dijela, kad Novovi kažu,

Kralju, kralju, gospodaru, daj nam malo amerike, a Kralj kaže, neću. Požurio sam, da stignem, dok ga ne pitaju još dva puta, jer kad treći put kaže neću, onda Novo kaže, uzeću ja sam, kad odjednom, ispred mene na putu se stvori neki čoeck, star, više ded, ali tako sam i zamišljo onoga te ide sa džakom. Veliki i star, dobro sijed i sav škripaše. Ja se ukopam u mjestu, mislim se, sad će da me skopa i ubaci u džak i odnijese da me proda i taman zinuh da viknem

Majko,

Kad onaj đed, u čijem sam ladu stajo, upita, čiji si ti, i nagnu se iznad mene, ko da mi nešto šapne. Znao sam ja, odma, šta mu je bila namjera, okrenem se, časkom, stuštim se niza stranu, sve nogama preko glave i koliko me grlo ponijelo, zavikah, majko, evo ga onaj što nosi decu, evo ga, došao je, nosi veliki džak, ne daj me, majko i dok sam to izgovaro, a bilo je ko kad sanjam, pa vičem, a ne izlazi ništa, tako sam i sad viko, ali nije bilo dovoljno glasno, činjelo mi se, ko da sam čuo kako iza mene onaj glas dobacuje, kaži majci da sam se vratio i u to sam došo ispred vrata, a baba se bila pridigla i zaokružila očima, ja se sakrio iza nje, majka me povuče za uvo, da me smiri, kaže, tebi baš nije dosta batina, reko, majko, jedan strani kaže da se vratio,

One se pogledaše, baba rekla

Jesu li to opet došli, da utuku i žene i decu, ko što su prijetili,

A majka dočepa kosijer iza vrata, pa veli, vi bježite, a baba dočepala mašice, pa veli, kud da bježim, kad sam nepokretna, a majka viknu, digni se ti, ko ono kad misliš da te niko ne vidi, i ja se tada sjetim da sam dva-tri puta stvarno vidio babu kako se diže, ali mi je pričala da mi se to pričinjelo, pa sam joj vjerovo.

Ispred kuće se čuo onaj glas, onoga đeda, kako majci kaže, dobro ti jutro, nevjesto, i ja sam dočepo bio od babe, one mašice i mislio kako ih neću ispuštati sve i da me savlada i da me ne odbrane, ni majka ni baba, nego da ću, kad me ubaci u džak, mašicama prokopati rupu u džaku i izmigoljiti mu se, kad čuh kako majka vrisnu,

Jesi li to ti, i čuh kako onaj kosijer pade i majka viknu, kuku

Onaj đed, onim strašnim glasom veli, Meš čini da jesam,

A majka, čujem, nekim glasom, ko da je neko davi, veli, ali ko za sebe

Vratio se Novo, baba i tada je tresnulo, to je sigurno majka pala na zemlju i ja pogledo u babu, a baba ustade, i dosta bistro krenu prema vratima, a ja sa mašicama, za njom.

Ispred je onaj đed dizo majku sa zemlje, a baba mu se zagledala u lice, pita, ko ti veliš da si?

Onaj kaže, ja sam, majko, vidiš li da sam se vratio?

Odakle si se vratio? Pita ga baba

Sa robije, majko, odgovara onaj

Moj Novo nije bio na robiji, njega su odveli i ubili, i nikad nam nijesu rekli đe su ga zakopali.

Nijesu me ubili, majko, samo su me zatvorili.

To što ti pričaš, ništa ne dokažuje, veli baba, nego ti nama kaži, šta ti ođe tražiš i dijete mi stravljuješ.

Tu majka otvori oči, pa veli, on je baba, vidiš li da je on, samo je postaro, ko da mu je brže prolazilo, nego nama.

A onaj đed veli, a otkad si ti majko, pokretna

I tu se baba pogledala i odjednom počese da joj se tresu noge, i reče,

Čudo, evo došlo je čudo, i u naš kraj je došlo, evo vidim ga, evo prikazuje mi se, rane mu krvare, zbog nas mu krvare. Vidite li ga, i suze mu iz očiju frcaju, vidite li, ljudi, svi na zemlju, danas su se digli nepokretni, a

mrtvi su oživjeli! Čujete li trubu, kako svira, Predobar li je i Preveliki, kad mi je dao da još jednom sina vidim, prije nego što se sve završi. Daj mi šećerane vode, šta si stala, vidiš li da mi se prikazuje. Majka reče, odmori se ti malo, baba, a ja stojim uz babu s onim mašicama u rukama i došlo mi je bilo da ih sve pobijem.

Majka veli, sine, ovo ti se otac vratio.

Ovo je, koliko ja vidim, neki dedo, valjda je otac drugo nego ded. Ovaj je star ko baba.

A baba zaučinje, oči moje, po glasu sam te poznala,

Onaj se okrenu prema meni, pa veli, ni ti me, mali, nijesi pozno.

Reko, kako da te poznam, kad te prvi put u životu vidim.

Kaže, ja sam ti otac, mislim da su ti o meni pričali.

Jes, reko, pričala mi je baba, da si od kralja tražio da ti da ameriku, a on ti je nije dao i ubio te, pa si zato junak.

Onaj se malo lecnu, izraste mu između očiju jedan veliki čvor, zubi mu zaškripali, veli, šta ste ovome malome rekli da sam tražio.

Baba odozdo pisnu, veli, ja sam mu sve pričala, Novo, ja jedina, majka mu nije ni riječi, od onoga kako je sve bilo, veli, bolje je da ne zna, bolje je da ga puštimo da poraste, a ja sam mu vazda pričala, ko da sam znala, ko da mi je nešto javilo da ćeš se vratiti, pa sam mu pričala, sve zna kako si tražio ameriku, evo pitaj ga.

Onaj se skupi ko da ga je nešto udarilo u vrh mozga, učinje mi se da bi i da zamane i da pljune i da pukne, a reče samo, kakvu, jadna, ameriku

Veli baba, ameriku, onu, da nećemo kralja

A onaj samo stavi ruku preko očiju, ko da ne bi više ništa da vidi, ni da čuje, ko da bi da se sakrije, veli, tako i jes, kad ženama ostane da pričaju priču. I još je reko, Bože, sve zaludu...

Onda je pogledo oko sebe nekakvim drugim pogledom, nas i kuću, pitao, jel vam ko šta pomogo, da napravite kuće?

Majka, rekla, jes, ko da nam pomože, to smo mi same napravile, koliko da je zaklon, da ne pada za vrat. Ajde, veli, da udeš.

Mi ušli unutra, a on mi stavio ruku na glavu. A dlan mu neki, veliki, mogle bi u njega da stanu dvije moje glave, a šušketav i pucka, ko da je od knjige.

Veli, mali, nas dvojica ćemo se popričati, od sad, ove žene su dosta pričale.

Učinje mi se ko da čujem neko zveckanje, sav ustreptim, mislim se može li ovo biti, možda mi je ovo stvarno otac, čim mi je donio klikera. I oslušnem, još jednom, da utvrdim mogu li čuti koliko ih je, a on kaže, ja ću ti sve objasniti, sine i to sine je bilo drugačije sine, nego kad to kažu baba ili majka, i majci se tu zavrćeše suze, a i meni isto, iako me ništa nije boljelo, da bih plako.

I on zavuče ruku u džep, a ja počeh da se uvijam, sav došo od mrvica, reko, evo sad će, izvadiće punu kesu klikera, evo sad ću da postanem car nad carevima, biću od sve dece najjači, i niko neće smjeti da me pipne, svi će me pitati mogu li malo da ga vidim, iz moje ruke, a

ja ću tu dugo da razmišljam. I gledam kako izvlači ruku iz džepa, ali lako izvlači, i ništa ne zveči i vidim da mu ruka nije prema meni upućena, nego da je okreće prema sebi, kad ono, vidim, duvankesa. Vadi onaj duvan, vadi papir, zamata cigar, liznu ga, stavi u usta, kresnu i zapali, povuče dim, nekako gladno, ko da se osigura, da će mu taj dim doći do prsta na nozi, ko da je srkuto s obje noge, i ćuti. Ja mu zagledam džepove, da vidim ima li će kakav nabor, ima li šta da se vidi da je nabreklo, da bi unutra mogao stati kliker, makar jedan, gledam će nestade onaj džak, zakleo bih se da sam ga maloprije vidio, da ga je nosio preko ramena, kad me sreo na Putu, ali počeo da mi se razbistrava da nikakvoga džaka nije ni bilo, da ovaj nije donio ništa, i nikome ništa, nije ni imo tu namjeru.

Kaže, ču li ti, mali, kako žene znaju da razbucaju priču, da od nje ne oстане ništa, i slovima ništa. Riječi moraju biti prave, jer se od riječi pjesma pjeva i priča se priča. Ko promijeni jednu, promijenio je sve.

Meni je bilo dosadilo da ga slušam, bio je prazan.

Ja sam, sine, zatvoren i robijao sam, zato što sam tražio

ameriku, tajo, ameriku, jesi li je našo, kad sam god pitao će si, rekli su mi da si tamo će su svi što neće Kralja, da si od Kralja tražio ameriku, a on ti je nije dao, jer je mislio da ti je to mnogo, amerika, i svima nama da je to mnogo, je li to neko selo, je li ravno, ili je grad, ima, kažu, postoji i grad, baba kaže da je to u svijetu, amerika, samo je kod nas nema, i da drugi imaju amerika, samo je nama ne daju, i da mi ne padne na um da je tražim jer ko je traži njega sprate, i nikad ga više ne vrate, isto ko i tebe što nijesu vratili, ali ja sam znao, jutros kad sam te sreo na Putu i kad si me pito čiji sam, a ja mislio da si ti onaj čoeak što nosi đecu koja dobro ne slušaju, ja sam znao da si to ti, iako sam znao da si mrtav i prije nego što si mi rekao idi kaži majci da sam se vratio, a majka mi nije vjerovala, i teglila mi je uši, a ja sam viko, viko, pitaj je, každydasevratio, a nije mi toliko ni što si se vratio, meni je sve isto, nego ameriku, jesi li je našao, je li to toliko lijepo i spremno, može li se u tome živjeti, stvarno, možemo li u to da stanemo, svi, a što nam je ne daju, ili su se predomislili, sad kad su te puštili, očes li me odvesti da je vidim, a neki kažu da to ni ne postoji, da postoji samo što je neko vidio, a nju nikad niko nije vidio, ni ti, pa sam se poslije sa đecom oko toga tuko, pa su me baba i majka zatvarale u sobu da ne uteknem, da biju one mene što sam se ja bio sa drugima, a ja sam poslije plako, svi me biju zbog amerike, i đeca i baba i majka, a bar da sam je vidio, bar da znam kakva je, je li plava, pa bi mi lakše bilo, pa sam molio Boga, svake noći, prije nego što zaspem, daj mi Bože da je vidim, da je sanjam, pa da pričam šta sam sanjo, i to je nešto, svi pričaju šta su sanjali, pa se to poslije tumači, ako bih je nešto sanjao, možda bi mi neko i objasnio kakva je stvarno, a možda sam je i sanjao, ali nijesam znao da je to bila ona, odakle da znam, ajde mi kaži, molim te, ako je toliko divna, da idem i ja da je tražim, ne dajem pet para, ako će zbog toga da me spute, kažu da spute i za manje, i neka si nam se vratio, meni je zbog tebe svejedno, svejedno je i ako mi nijesi otac, samo ako si je vidio, a ako jesi, i ako si došao da mi je doneseš, ja ću ti reći

Tajo

To sam sve mislio da mu kažem, ali mu ništa nijesam izgovorio, dok je on izgovarao drugu riječ, ako sam dobro čuo

Reepuuubliiku,

Pa sam za njim ponovio, ja sam tražio republiku, a što se ženama učinjelo da sam tražio i šta su one zapamtile da sam reko, to je stvar njihove pameti, nerazvijene.

Ja sam tražio republiku, zapamti!

Mene je to nešto naljutilo, ne znam ni sam zašto, te zapamti ovo je ovako kako ti kažem, te ono je onako, svakome je sve bilo onako kako on kaže.

Reko, zapamtiću ja sve, nego, jesi li ti meni nešto donio?

On me pogleda, ko da me do tad nije vidio, nego ko da sam se stvorio toga časa, ko da sam se pretvorio od drveta u momka, pa mu se nešto u licu promijeni, ko da mu preko oči preleće miso, e, baš sam, vala, nešto mogo donijeti, e baš sam ga s nečim mogo obradovati, ali nijesam, sve zaludu, nijesam se sjetio, i meni se po drugi put toga jutra zavrćeše suze, a da me niko nije tuko, a on, ne zna šta da mi kaže, samo izvrnu ona dva šušketava i prazna dlana navíše, prazna ko dvije knjige, prazna ko dva prazna džepa, samo je to uradio, podigao ih, skupio laktove i slegnuo ramenima, to i ja umijem, a valjda otac treba da umije nešto što ja ne mogu.

Onda mu stvarno povičem, ustima, reko, znači, nema amerike. Znači, što se pričalo do juče, danas se ne važi. A odakle ja da znam, šta će da se važi sjutra i očeš li sjutra reći, nema republike, gumarabike, varenike, povičem, suzan

A meni su pričali, i svima nama su pričali, da si reko

Kraljevina mu je do Puta, a od Puta je, amerika!

Znaš li ti šta si tražio? A što tražiš kad ne umiješ naći? Druge su pobili, jer su znali, a ti, tebe su jedinog pustili, jer ne znaš, i opet ćeš,

Obući bijelu košulju da te svi vide kako svijetliš, i po mraku, i opet ćeš naći novu riječ, za novu kaznu, riječ slatku da je po svu noć sanjamo, i da čeznemo da je sanjamo, i da smo nesrećni kad se probudimo, i ako je jesmo sanjali i ako nijesmo,

A ja sam htio da pitam, ako je već nema i ako je nijesi ni tražio, što nijesi donio makar kliker, pa da im ga pokažem i kažem, to je. Evo vam, to je amerika. Makar da si umro, pa po nekome spremio kliker i da je taj neko rekao, evo, ovo ti je poslao otac, da ga imaš po čemu pamtit, ja bih bio srećan i pun, i znao bih da imam oca, mrtvoga, ali moga, ovako znam samo da nema nagrade i svejedno je i što si živ i što si se vratio. Sto puta sam sanjo da dolaziš, a džep ti pun klikera, pa ga izvrneš, a ono samo učini

Cangrrr, po podu, a uđe zraka u sobu pa se sve ušareni i zabljecne, i mi dobijemo boju i šaru, i odjednom se sjetimo odakle je ko krenuo i šta je tražio, pa ja onda izaberem jedan i privijem ga uz dlan i ugrijem ga, a on taman prema mome dlanu, prijanja uza me, ko da smo braća, i ko da sam ja njegov. A tako živ, a prazan nijesi moro dolaziti, jer sam s tobom ničiji i svako mi se svijetlo prevrće u mrak.